

Jaarverslag 2014

Boekmanstichting

kenniscentrum voor kunst, cultuur en beleid

Inhoud

Bestuur, toezicht en organisatie

- 4 Bestuurswissel
- 4 Raad van toezicht

Bibliotheek en documentatie

- 7 Nieuwe functies studiezaal
- 7 Klanttevredenheidsonderzoek
- 8 Collectie
- 8 Digitalisering
- 8 Downloads
- 9 Aanwinsten
- 9 Publiek
- 11 Klankbordgroep
- 12 Website
- 13 Samenwerking met tijdschrift *Boekman*
- 13 (Inter)nationale samenwerking

Activiteiten

- 15 Expertmeeting bij de KNAW over talentontwikkeling
- 15 Boekmandebat en presentatie *Boekman* 98: Afstemmen op cultuur
- 16 Symposium 'Ruimte voor kunst & cultuur
- 17 Vierde Boekmanlezing door Cas Smithuijsen
- 18 Discussiemiddag Kunst in de klas!
- 19 Expertmeeting bij de KNAW over de toekomst van de openbare bibliotheek
- 20 Zesde Johannes Vermeer Prijs naar Irma Boom
- 21 Boekmanborrel / Onderzoek in zicht
- 22 Kunstkwartet
- 23 SSBA Salon

Lopende projecten

- 25 Digitalisering *Boekmancahiers*
- 25 Boekman Dissertatieprijs voor kunst- en cultuurbeleid
- 25 Cultuurindex Nederland
- 27 Promotie onderzoek

Publicaties

- TIJDSCHRIFT *BOEKMAN*
- 28 *Boekman* jubileert
- 28 Themanummers in 2014
- 29 Samenwerkingsverbanden
- 29 Adviesraad
- 30 *Boekman* 98: Afstemmen op cultuur
- 31 *Boekman* 99: Creatief en ondernemend
- 32 *Boekman* 100: Kunst in en buiten de klas
- 33 *Boekman* 101: Cultuur als aanjager van gebiedsontwikkeling

BOEKEN EN DIGITALE PUBLICATIES

- 34 *Con Spirito: een kinkend slotakkoord voor Cas*
- 34 *Autonoom in opdracht*
- 35 *Compendium for European Cultural Policies and Trends in Europe*

Bijlagen

- 36 Samenstelling Raad van Toezicht, bestuur en andere gremia
- 37 Personeel
- 38 Financiën
- 38 Publicaties medewerkers
- 40 Activiteiten medewerkers
- 41 Bestuursactiviteitenmedewerkers

Bestuur, toezicht en organisatie

Bestuurswissel

Ruim 28 jaar had Cas Smithuijsen de leiding over de Boekmanstichting. In de zomer van 2014 werd hij opgevolgd door Margot Dijkgraaf, publicist, literatuurcriticus en directeur van debatcentrum Spui25 te Amsterdam. De overdracht van directiewerkzaamheden door Smithuijsen vond plaats tussen juni en augustus van dat jaar. Vanaf augustus stond Marielle Hendriks, voorheen hoofd projecten, de nieuwe directeur-bestuurder als adjunct-directeur bij. Gaandeweg werd het Dijkgraaf, naast haar functie bij de Boekmanstichting ook intendant bij de Nederlandse ambassade in Parijs, duidelijk dat de werkzaamheden als directeur van de Boekmanstichting niet aan haar verwachtingen voldeden. Op eigen initiatief heeft zij daarop per 1 november afscheid genomen van de stichting. Marielle Hendriks werd vervolgens tot het eind van het jaar waarnemend-directeur.

Raad van toezicht

De raad van toezicht vergaderde op 20 maart, 29 oktober en 18 december. Ter voorbereiding daarop vergaderde de commissie van bestuursbijstand, het dagelijks bestuur van de stichting, op 10 maart en 10 oktober. In de voorjaarsvergadering werden de jaarrekening, het bestuursverslag en het inhoudelijk jaarverslag over 2013 goedgekeurd. Bovendien werd ingestemd met het aanstellen van Pauline Kruseman als externe vertrouwenspersoon

voor de medewerkers van de stichting. Tot slot werd kennisgenomen van het voornemen tot een klanttevredenheidsonderzoek, een subsidievoorwaarde van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), dat de stichting in mei 2014 liet uitvoeren door bureau Anna Elffers.

In de oktobervergadering werd de begroting voor 2015 goedgekeurd die was voorbereid door adjunct-directeur Marielle Hendriks. Daarnaast besloot de raad tot het aanpassen van de statuten volgens de Governance Code Cultuur. Een en ander kreeg zijn beloop in de laatste maanden van het jaar en in nauwe afstemming met het ministerie van OCW en de Raad voor Cultuur. In anticipatie op de onverwachte directeurswissel besloot de raad van toezicht tot het laten uitvoeren van een onafhankelijke bedrijfseconomische en beleidsmatige *quick scan*. Erik Gerritsen werd benaderd om deze uit te voeren. Op 18 december presenteerde hij zijn bevindingen, gebaseerd op een doorlichting van beleidsstukken, recente begrotingen en jaarrekeningen, en diverse gesprekken met betrokkenen. De reeds bestaande indruk van de raad van toezicht dat de stichting er financieel en organisatorisch positief voor stond, werd in deze informele raad van toezichtvergadering door Gerritsen bekrachtigd.

Op 5 november vond er een *midterm* gesprek plaats tussen de Boekmanstichting, vertegenwoordigd door de waarnemend-directeur, de voorzitter van de raad van toezicht en een afvaardiging van de Raad van Cultuur. Dit verliep naar volle tevredenheid van alle betrokkenen.

Ter voorbereiding van het afscheid van Cas Smithuijsen op 6 juni was er regelmatig overleg tussen de voorzitter van de raad van toezicht, Victor Halberstadt, en medewerkers van de stichting. Ook na het afscheid vond er tijdens de periode van inwerken veel afstemming plaats tussen de nieuwe directeur Margot Dijkgraaf en later dat jaar waarnemend-directeur Marielle Hendriks en de voorzitter van de raad. Tot slot informeerde de voorzitter van de raad het team persoonlijk over de ontwikkelingen rondom het onvoorziene vertrek van Margot Dijkgraaf en de aanstelling van waarnemend-directeur Marielle Hendriks.

Bibliotheek en documentatie

Hoe maken wij de collectie van de bibliotheek in deze tijden zichtbaar? Hoe vergroot je het publieksbereik? Hoe versterken en ondersteunen wij de taken van de Boekmanstichting en wat is daarvoor nodig? Deze vragen waren de belangrijkste uitdagingen van 2014 voor de bibliotheek. De bibliotheekmedewerkers en vrijwilligers hebben verschillende acties ondernomen om deze vragen op te lossen. Met succes. De zichtbaarheid (en het gebruik) van de collectie is in 2014 toegenomen: er zijn ruim 2.000 meer

downloads van documenten in de online catalogus geteld ten opzichte van 2013. Ook het publieksbereik is gegroeid: er waren ongeveer 1.800 meer fysieke en digitale bezoekers dan in 2013.

Bovendien is in 2014 de bibliotheekcatalogus zichtbaar geworden in WorldCat, de grootste bibliografische databank ter wereld. Een mijlpaal voor de collectie van de Boekmanstichting. Onze bibliotheek leverde voor 84 procent aan nieuwe titels.

Nieuwe functies studiezaal

Naast rondleidingen en het verzorgen van bronmateriaal voor onder meer de Cultuurindex Nederland en het tijdschrift *Boekman* heeft de bibliotheek haar deuren opengesteld voor nieuwe initiatieven. De Boekmanborrel werd halverwege het jaar vervangen door een nieuwe reeks: Onderzoek in zicht.

Tijdens deze bijeenkomsten krijgen onderzoekers de gelegenheid hun werkzaamheden op het terrein van kunst- en cultuurbeleid te toetsen aan een geïnteresseerd publiek. Promotie op de website voor twee presentaties in de reeks Onderzoek in zicht door respectievelijk Trilce Navarette en Emma Johnson, leidde ertoe dat hun dissertatie en masterscriptie in de top tien van downloads uit de bibliotheekcatalogus belandden.

In september is de debatserie Kunstkwartet gelanceerd. In deze reeks biedt de Boekmanstichting maandelijks een podium aan een denker, beleidsmaker, kunstbestuurder of kunstenaar om uiteen te zetten welke vier punten naar zijn of haar mening van cruciaal belang zijn voor de ontwikkeling van de kunsten en het cultuurbeleid in de komende vier jaar. Wat is uitgaande hiervan de échte waarde van de kunst en welke keuzes moeten er dan gemaakt worden? De bibliotheek sluit bij de presentaties aan door publicaties over het desbetreffende thema te tonen. Fysiek, met behulp van displays in de studiezaal, en digitaal door middel van de sociale media en de homepage van de bibliotheek.

De bredere gebruiksfunctie van de studiezaal had tot gevolg dat de bibliotheek vanaf september behalve op vrijdag ook niet langer geopend is op maandag. De openingstijden zijn een uur verschoven zodat de bibliotheek tot 18 uur toegankelijk is.

Klanttevredenheidsonderzoek

Uit het klanttevredenheidsonderzoek dat in mei 2014 door Anna Elffers is uitgevoerd, kwam naar voren dat de collectie, de service en outillage van de bibliotheek zeer goed gewaardeerd worden door de bibliotheekgebruikers en ook door niet-leden als belangrijk wordt gezien. De leden maken er frequent gebruik van, waarbij opvalt dat de fysieke bibliotheek vaker wordt gebruikt dan de digitale.

De locatie/inrichting van de bibliotheek, de service van de medewerkers en de bruikbaarheid van de collectie voor werk/studie/interesse werden met een gemiddelde van een 8,5 hoog gewaardeerd. De kwaliteit van de collectie kreeg een 8. De digitale toegankelijkheid van de collectie scoorde wat lager met een 7,2. Daarom wil de bibliotheek in 2015 via sociale media tips geven om de zoekgeleiding te verbeteren.

Het enige aspect van de bibliotheek dat niet zo goed wordt gewaardeerd zijn de openingstijden. Die scoorden een mager zesje. Men zou heel graag zien dat de bibliotheek ook 's avonds of in het weekend open zou zijn, al is er ook begrip voor dat dit moeilijk te realiseren is. De verlenging van de openstelling tot 18 uur is een handreiking.

Collectie

Het collectieprofiel wordt blijvend aangescherpt en afgestemd op de actualiteit. Daarbij ligt de nadruk op de uniciteit van de collectie: de consistentie van de opbouw, de verzameling grijze literatuur en de samenstelling van de onderwerpsgebieden. De belangrijkste onderwerpsgebieden zijn:

- Architectuur
- Beeldende kunsten/
Vormgeving
- Bibliotheken
- Cultureel erfgoed
- Creatieve industrie
- Filmkunst en fotografie
- Kunsteducatie
- Literatuur
- Mediabeleid
- Museumbestel
- Podiumkunsten

Digitalisering

Het beleid van de bibliotheek is gericht op digitale collectievorming. Wat digitaal beschikbaar is, wordt niet meer in papier aangeschaft. Eind 2014 was 76 procent van de aanwas digitaal.

In 2014 zijn er 968 titels uit de collectie, gepubliceerd tussen 1990 en 2004, gescand. De gescande collectie bestaat voornamelijk uit grijze literatuur, zoals beleidsplannen, overheidsdocumenten en scripties. Na digitalisering zijn de fysieke documenten gesaneerd. Met inachtneming van de auteursrechtelijke bescherming streeft de bibliotheek ernaar zoveel mogelijk documenten ook buiten haar muren geheel toegankelijk te maken.

Collectie	Omvang	Papier	Digitaal
<i>Collectie 2013</i>	73.218	54 %	46 %
<i>Collectie 2014</i>	75.427	49 %	51 %

Downloads

Het collectiebeleid, gericht op het verwerven van digitale documenten, slaat aan bij de gebruikers van de bibliotheek. In vergelijking met 2013 is er een toename te zien van het aantal downloads. Ook worden er meer online openbare documenten bekeken dan voorheen. Het merendeel van de digitale documenten is alleen intern beschikbaar vanwege auteursrechten. De fysieke bibliotheek vult hierbij de digitale component aan.

Catalogus	Digitale documenten	Downloads	Intern document	Extern document
2013	2.660	4.899	64 %	36%
2014	3.326	6.911	51%	49%

Aanwinsten

Eind 2014 bevatte de catalogus van de bibliotheek 75.427 gedocumenteerde titels, waarvan 51 procent digitaal beschikbaar was. In 2014 zijn 1.811 nieuwe titelbeschrijvingen in de catalogus opgenomen: 865 boeken (48 procent van de totale aanschaf) en 946 artikelen (52 procent van de totale aanschaf).

	Aantal	Papier	Digitaal
<i>Aanwinsten 2014</i>	1.811	16 %	84%
<i>Collectie eind 2014</i>	75.427	49%	51%

In 2014 was 84 procent van de verworven boeken digitaal, waarvan 81 procent vrij toegankelijk is. Dit laatste houdt in dat de bezoekers van de internetcatalogus deze digitale publicaties vanaf elke gewenste locatie op hun scherm kunnen inzien. Voor de digitale publicaties die niet vrij toegankelijk zijn, is inzage alleen mogelijk wanneer men de catalogus binnen de muren van de bibliotheek raadpleegt.

Van de digitale documenten is 55 procent niet openbaar toegankelijk; 45 procent is vrij via de internetcatalogus te downloaden. Ter vergelijking: in 2013 was slechts 29 procent vrij toegankelijk.

Aanwinsten	Totaal in %	Papier	Digitaal		Digitaal niet vrij	Digitaal vrij
<i>Boeken</i>	48 %	16 %	84 %	<i>waarvan:</i>	19 %	81 %
<i>Artikelen</i>	52 %	32%	68%	<i>waarvan:</i>	95 %	5 %
<i>Totaal</i>		24%	76%	<i>waarvan:</i>	55 %	45 %

Publiek

De bezoekers van de bibliotheek komen uit het culturele veld (kunstenaars, medewerkers culturele organisaties), onderzoek (studenten, docenten, onderzoekers en journalisten) en beleid (ambtenaren, politici op de drie bestuurlijke niveaus) uit zowel binnen- als buitenland.

In 2014 telde de bibliotheek in totaal 1.617 (2013: 1.555) fysieke bezoekers. Het aantal digitale bezoeken van de internetcatalogus bedroeg 23.240 (in 2013: 21.544). Bij elkaar ontving de bibliotheek 24.857 (in 2013: 23.099) bezoekers (1.758 meer).

In 2014 zijn er twee nieuwe gebruikerspassen geïntroduceerd: de onlinepas en de uurpas. Met name de uurpas bleek in een behoefte te voorzien. Bezoekers

kunnen met deze pas gedurende korte tijd de fysieke collectie bekijken. Soms wisten bezoekers van tevoren al heel duidelijk welke niet online beschikbare documenten ze wilden inzien, andere bezoekers wilden eerst snuffelen in de boekenkasten alvorens te bepalen of ze lid wilden worden van de bibliotheek of niet. Met een onlinepas kunnen gebruikers een zoekprofiel aanmaken, waarna ze per email op de hoogte worden gehouden van aanwinsten en/of nieuwe titels over een bepaald onderwerp. De onlinepas behoeft meer publiciteit. Dit staat gepland voor 2015.

De samenwerking met Adamnet, het samenwerkingsverband van universitaire, wetenschappelijke, speciale en openbare bibliotheken in de regio Amsterdam, zorgde voor een lichte toename van het aantal bezoekers met een Adamnetpas. Ook het gebruik van deze pas zal in 2015 via het Adamnetwerk meer gepromoot worden.

Overzicht diverse passen

Lenerscategorie	2013	2014	Uitleg
<i>Lenerspas</i>	119	101	Lenerspas = betaalde pas voor een jaar, gebruik studiefaciliteiten en uitleen.
<i>Gebruikerspas</i>	124	122	Gebruikerspas = betaalde pas voor een jaar, alleen gebruik van studiefaciliteiten.
<i>Dagpas</i>	86	66	Dagpas = betaalde pas voor een dag, gebruik studiefaciliteiten, er kan eenmalig geleend worden.
<i>Uurpas</i>	-	38	Nieuw initiatief 2014: voor mensen die een uurtje willen rondsnoeffen in de collectie
<i>Adamnetpas</i>	7	11	Adamnetpas = samenwerkingsverband Adamnet / gratis lenerspas
<i>Onlinepas</i>	-	1	Nieuw initiatief 2014: online attenderingsservice
<i>Intern</i>	-	18	Voor medewerkers
<i>Gratis</i>	15	9	Gratis = lenen gratis
<i>Totaal</i>	359	366	

Het bereik en zichtbaarheid van de bibliotheek zijn vergroot door de online catalogus, de inzet van sociale media en de website. Mede hierdoor is het gebruik van de online bibliotheekdiensten in 2014 toegenomen. Statistieken omtrent dit gebruik dienen te worden meegenomen en meegewogen bij het publieksbereik van de bibliotheek.

Overzicht diversiteit bezoekers bibliotheek

Fysieke bezoekers	2014
<i>Bezoekers</i>	1.617
<i>Rondleiding</i>	240
<i>Boekmanborrel/Onderzoek in zicht/ Kunstkwartet</i>	172
<i>Presentatie Cultuurindex /overig</i>	77
<i>Wikipedians in residence</i>	19

Fysieke Uitleeningen

	2013	2014
<i>Bezoekers</i>	1.555	1.617
<i>Uitleeningen (fysiek)</i>	1.006	707

Het aantal fysieke uitleeningen (inclusief verlengingen) daalde van 1.006 naar 707 titels. Dit ligt in de lijn der verwachting; door de toename van digitale informatie en het aandeel digitale documenten in de bibliotheekcollectie zal deze daling zich voortzetten.

Digitale bezoekers

In 2014 zijn 164.190 webpagina's bekeken in 23.240 bezoeken door 10.856 unieke bezoekers. Het aantal bezoeken en unieke bezoekers is daarmee behoorlijk gestegen ten opzichte van 2013 (21.544 bezoeken en 8.772 bezoekers). Wel werden er minder pagina's bekeken dan in 2013. Van de unieke bezoekers was 50 procent nieuw.

Catalogus	Bezoeken	Nieuwe bezoeken	Bekeken pagina's	Interne catalogus	Externe catalogus
2013	21.544	50 %	201.435	33%	67%
2014	23.240	50%	164.190	32 %	68%

Klankbordgroep

Studenten vormen een belangrijke klantengroep van de Boekmanstichting, zowel van het kwartaaltijdschrift *Boekman* en de bibliotheek, als van de Cultuurindex Nederland en debatten. De klankbordgroep wordt gevormd door studenten en *young professionals* en vormt sinds 2011 een referentiegroep voor de instelling. In 2014 hebben leden van de klankbordgroep een keer vergaderd om van gedachten te wisselen over het tijdschrift en de website. Zes leden van de klankgroep leverden in 2014 een bijdrage aan *Boekman*: Femke Blok, Véronique Hoedemakers, Gabriëlle van Lakwijk, Berber van Oyen, Rutger Westerhof en Sophia Zürcher. De klankbordgroep bestaat inmiddels uit vijftien leden.

Website

De website werd in 2014 50.115 keer bezocht door 33.509 unieke bezoekers, waarvan 63 procent nieuwe en 37 procent terugkerende bezoekers waren. Zij bekeken 117.886 pagina's, een gemiddelde van 2,35 pagina's per bezoek, en verbleven gemiddeld 2,01 minuten op de website.

In 2014 is begonnen met het aanbieden van e-artikelen uit *Boekman* via de webwinkel (zie ook p. 24). Er is bovendien een zoekstructuur aan de webwinkel toegevoegd, waarmee eenvoudig kan worden gezocht (op auteur, onderwerp en jaar van uitgave) in het volledige fonds van de Boekmanstichting.

Cultuurnieuws

Bibliotheekmedewerkers Jack van der Leden en Mieke Nooijen verzorgden in 2014 de dagelijkse content van de rubriek Cultuurnieuws op de homepage van de website. Het Cultuurnieuws wordt via Twitter gepromoot en veelvuldig bekeken en geretweet. Waar mogelijk worden de nieuwsberichten op de website voorzien van links naar documenten en websites. De rubriek is tevens doorzoekbaar op een beperkt aantal onderwerpen. Met behulp van een maandkalender kan snel worden genavigeerd.

Sociale media

Via verschillende sociale mediakanalen geven we zichtbaarheid aan de activiteiten van de Boekmanstichting en de bibliotheek. De Boekmanstichting is sinds 2012 actief op LinkedIn, Twitter, Facebook, Pinterest en Scoop.it. Het publieksbereik groeide ook gestaag verder in 2014. Met name Twitter, Facebook en Scoop.it zijn de kanalen waarmee de Boekmanstichting een groter bereik heeft weten te realiseren.

sociale media	2011	2012	2013	2014
Twitter	460	803	1.178	1.481
Facebook	488	2.032 vrienden 380 likes	2.686 vrienden 564 likes	3.040 vrienden 861 likes
Pinterest	-	58	109	128
Scoop.it	-	views: 78 followers: 5	views: 819 followers: 51	views: 1.433 followers: 59
Blog	-	29	Opgeheven Nu via website	-
LinkedIn	482	631	695	746

Samenwerking met tijdschrift *Boekman*

Signalementen / Leestips

Elk kwartaal leverden (oud)medewerkers voor de rubriek *Recente aanwinsten bibliotheek* of *Signalementen* in *Boekman* korte boekbesprekingen aan. De titels voor deze rubriek werden geselecteerd door Jack van der Leden, tevens redacteur van *Boekman*.

Maandelijks bracht hij één van deze beschrijvingen extra onder de aandacht op de website als 'leestip van de maand'. Met ingang van *Boekman* 101 (december 2014) verschijnen de leestips op de website van de bibliotheek en op de Boekmanblog. Via de sociale mediakanalen worden deze leestips onder een breder publiek onder de aandacht gebracht.

Dossier

Als in voorgaande jaren stelde Jack van der Leden in 2014 de literatuuroverzichten uit de catalogus samen voor de rubriek *Dossier documenten* in het tijdschrift *Boekman*. Deze documentoverzichten houden altijd verband met het thema van de desbetreffende aflevering van *Boekman*. Met ingang van *Boekman* 101 is ervoor gekozen de selectie, net als de rubriek *Signalementen*, niet langer in het tijdschrift op te nemen, maar op de website te publiceren. Bijkomend voordeel is dat de digitale bronnen in het dossier doorklikbaar zijn en direct kunnen worden gedownload, mits dit auteursrechtelijk is toegestaan. De rubriek wordt uiteraard gepromoot via de sociale mediakanalen.

(Inter)nationale samenwerking

De bibliotheek neemt ook deel aan het overleg Kunst(historische) Bibliotheken Nederland (OKBN), een overlegorgaan van instellingen en personen werkzaam op het gebied van bibliothecaire en documentaire informatieverzorging met betrekking tot beeldende kunst en architectuur. De bibliotheek is lid van de Werkgroep Speciale Wetenschappelijke Bibliotheken (WSWB), die de belangen van Nederlandse bibliotheken met unieke wetenschappelijke collecties en speciale doelgroepen behartigt. Online is de bibliotheek lid van de Nettime mailinglijst bedoeld voor netwerken van het culturele veld, politici en beleidsmakers. Daarnaast bezoeken bibliotheekmedewerkers bijeenkomsten van het Amsterdam Informatie Netwerk (AIN).

Digitale bibliotheekcollecties

De Koninklijke Bibliotheek (KB) bouwt aan een nationale digitale bibliotheek. Doel is om alle digitale bibliotheekcollecties aan te sluiten op een nationale infrastructuur zodat iedereen alle collecties kan vinden. De KB is in opdracht van het ministerie van OCW gestart met het inventariseren van alle bestaande digitale bibliotheekcollecties. De bibliotheek van de Boekmanstichting was een van de eerste deelnemers aan het onderzoek. In een voorlichtingsbijeenkomst op 30 september 2014 over het project werd de bibliotheek van de Boekmanstichting als voorbeeld genoemd wat betreft digitalisering. De

inventarisatie zal een overzicht geven van wat er binnen Nederland al aanwezig is aan digitaal bibliotheekmateriaal en hoe deze collecties eruit zien. Op basis van deze inventarisatie brengt de KB adviezen uit over hoe de collecties aangesloten kunnen worden op het landelijke netwerk. De inventarisatie maakt deel uit van het project 'Bibliotheekcollecties in het netwerk'.

Wikipedians in Special Residence

In 2014 heeft de bibliotheek deelgenomen aan een samenwerkingsproject met een aantal speciale en wetenschappelijke bibliotheken in een *Wikipedians in Residence*-project. Hierbij zijn artikelen in Wikipedia over de Boekmanstichting aangepast. Medewerkers en geïnteresseerden van buitenaf kregen een workshop aangeboden om artikelen op Wikipedia te kunnen plaatsen. Het project *Wikipedians in Special Residence* krijgt in 2015 een vervolg, waarbij wederom een workshop wordt verzorgd. Dit ter bevordering van de zichtbaarheid van de bibliotheek en activiteiten van de Boekmanstichting.

Zichtbaar in Worldcat

De bibliotheek van de Boekmanstichting is actief in het netwerk AdamNet. In augustus 2014 werd de catalogus van de Boekmanstichting via de groep Adamnet zichtbaar in WorldCat, de grootste bibliografische databank ter wereld. De bijdrage van de bibliotheek bestond voor 84 procent uit nieuwe titels. Dit toont de uniciteit van de collectie van de Boekmanstichting aan. Aansluiting bij WorldCat maakt het mogelijk in deze databank documenten van de bibliotheek van de Boekmanstichting te zoeken, op te vragen of, via de online catalogus, in te zien.

Activiteiten

Expertmeeting bij de KNAW over talentontwikkeling

Op 3 april organiseerde de Boekmanstichting samen met de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) een discussiemiddag over talentontwikkeling. Centraal stond de vraag hoe talent het best tot wasdom kan komen. Kitty Zijlmans leidde het onderwerp als voorzitter van de bijeenkomst in en stelde de twee sprekers voor. Juliette Walma van der Molen, hoogleraar talentontwikkeling, wetenschap en techniek aan de Technische Universiteit Twente, ging in haar lezing in op de definitie van talent, waarom je het zou ontwikkelen en hoe kun je dat het best kunt doen. Ze benadrukte dat er verschillende talenten zijn. Het huidige onderwijs is vooral gericht op het reproduceren van kennis. Om talenten naar boven te halen, moeten er andere vragen gesteld worden. Mislukken is zoveel leuker dan niet-proberen, besloot ze haar lezing. Waar Walma van der Molen de volle breedte van het onderwijs voor haar rekening nam, ging Alex de Vries, auteur en tentoonstellingsmaker, in zijn lezing specifiek in op het ontwikkelen van het talent van de beeldend kunstenaar. Om als kunstenaar je talent te ontwikkelen kun je het best van school af gaan, zo begon hij. Het basis- en voortgezet onderwijs bereidt leerlingen op alle vervolgoopleidingen voor, behalve voor de kunsten. Het belangrijkste bij talentontwikkeling is dat er zoveel mogelijk hindernissen worden opgeworpen. Alhoewel de invalshoek van beide sprekers verschillende was, waren ze het roerend met elkaar eens.

De discussie die hierna volgde ging over hoe je talent bij kinderen ontdekt, hoe het onderwijs daar op in kan spelen en wat de beste voorbereiding is voor een kunstvakopleiding. De Scandinavische landen werden regelmatig als voorbeeld genoemd van hoe het zou moeten. Daarnaast werd de parallel getrokken met de sportsector, waar men heel erg gericht is op talentontwikkeling en kinderen al op jonge leeftijd uren oefenen om de top te kunnen halen. Pedagogisch blijkt dit minder verantwoord: kinderen branden op en slechts een klein deel wordt topsporter. Daar gaat een hard selectieproces aan vooraf. De bijeenkomst vormde een vruchtbare aftrap voor de samenstelling van *Boekman 100 Kunst in en buiten de klas – wie stimuleert het artistieke talent?* (najaar 2014, zie p. 30-31).

Een uitgebreid verslag is beschikbaar op de [website](#).

Boekmandebat en presentatie *Boekman 98: Afstemmen op cultuur*

Op 15 april was de feestelijke presentatie van *Boekman 98* over de publieke omroep in VondelCS, het voormalig Filmmuseum in het Amsterdamse Vondelpark en thans het verenigingsgebouw van de AVROTROS. Niet alleen *Boekman 98* maar ook het pas verschenen media-advies van de Raad voor Cultuur, *De tijd staat open: advies voor een toekomstbestendige publieke omroep*, was de aanleiding. Onder moderatorschap van Paul Rutten (lid van de commissie Toekomstverkenning Publiek Mediabestel van de Raad voor Cultuur, en auteur *Boekman 98*) werden de bezoekers opgewarmd met een

vijftal korte *pitches* van vooraanstaanden uit medialand. Bart Römer (directeur Filmacademie, voormalig zendermanager Nederland 2 en auteur *Boekman* 98), leidde het debat in. Römer maakt in een vurig betoog korte metten met iedereen die zich, toekijkend vanaf de zijlijn, niet persoonlijk aangesproken voelt in de mediadiscussie. Omdat iedereen in Nederland 24/7 toegang heeft tot informatie, wordt de duiding ervan des te belangrijker. En dat moet niet overgelaten worden aan de commerciële partijen.

Inge Brakman, voorzitter van de commissie Toekomstverkenning Publiek Mediabestel, gaf een korte samenvatting van het advies dat afgelopen maand was verschenen. Het is vooral de dynamiek die gaat veranderen: er moet meer samenwerking komen, de publieke omroep krijgt de opdracht om te innoveren en het publiek moet een centralere positie krijgen. Wim Vanseveren - tevens lid van de commissie Toekomstverkenning Publiek Mediabestel en oud-mediadirecteur bij VRT - legde de wet, missie en de speerpunten van de Nederlandse en de Vlaamse publieke omroep naast elkaar. De VRT is verplicht met een minimaal aantal crossmediale partners samen te werken. In Nederland is de intentie er wel, maar de Mediawet werkt tegen en er heerst terughoudendheid jegens publiek-private samenwerking. Volgens Willemijn Maas (lid organisatiefocusgroep van de commissie Toekomstverkenning Publiek Mediabestel en oud-directeur AVRO) is samenwerking al jaren aan de gang, maar zijn de vorm en de beweegreden in de afgelopen tijd geëvolueerd. De publieke omroep is voor veel mensen de enige ingang tot kunst en cultuur. Grenzen moeten overschreden, vormen moeten gemengd en vernieuwing moet doorgezet: de publieke omroep wil wel vooruit, maar ook hier stuiten we weer op de Mediawet. Bruno Felix (eveneens lid innovatiefocusgroep van de commissie Toekomstverkenning Publiek Mediabestel en zelfstandig producent) heeft als cultuurproducent hele andere belangen in het geheel. Het advies van de mediacommissie staat vol goede ideeën, maar het lijkt te veel om samen te brengen tot een centrale visie. Na dit alles brandt de vraag wat de culturele sector hier zélf van vindt. Helaas blijken de culturele instellingen vanmiddag de grote afwezigen. Moderator Rutten maakt een rondje langs de zaal, die toch vooral blijkt te bestaan uit mediaprofessionals. Maar ook zonder inbreng van de culturele sector, zijn de aanwezigen het er over eens dat (crossmediale) samenwerking het drijfmiddel is voor een gezonde publieke omroep. Het ontbreekt niet aan goede wil, maar het ontbreekt aan financiële middelen, en daarbij blijft de Mediawet een chronisch obstakel. Een uitgebreid verslag is beschikbaar op de [website](#).

Symposium 'Ruimte voor kunst & cultuur

Op 15 mei vierde het Bouwfonds Cultuurfonds haar 25-jarig bestaan in internationaal kunstencentrum DordtYart te Dordrecht met een symposium over de betekenis van kunst en cultuur voor de kwaliteit van de ruimtelijke ordening en de leefomgeving. Het symposium was georganiseerd in samenwerking met de Boekmanstichting. De sprekers die hun licht over de kwestie lieten schijnen waren, onder anderen, Sharon Oldenkotte-Vrolijk (directeur Kunst & Cultuur Rabo Vastgoedgroep en secretaris Bouwfonds Cultuurfonds), Stef Blok (minister van Wonen en Rijksdienst), Carolien Gehrels (demonstratie wethouder Economische Zaken en Kunst en Cultuur van

de gemeente Amsterdam), Gerard Marlet (directeur ruimtelijk-economisch onderzoeksbureau Atlas voor Gemeenten) en Arno Brok (voorzitter Bouwfonds Cultuurfonds, secretaris van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en burgemeester van de gemeente Dordrecht). Wat maakt een woonplaats aantrekkelijk, vroeg Gerard Marlet zich af. Dat is vooral de nabijheid van culturele instellingen, het aanbod aan kunst en cultuur en de diversiteit daarvan. Een breed uitwaaiend cultureel aanbod zorgt vaak voor een betere leefbaarheid in een stad. Het heeft alleen al om die reden zin te investeren in kunst en cultuur in relatie tot de woonomgeving, stelde hij. De maatschappelijke waarde van de cultuur is hoger dan de maatschappelijke kosten. Marlet stelde dan ook voor om kunst ook als productiefactor benoemen, niet alleen als consumptiefactor. Carolien Gehrels benadrukte het belang van een overheid die investeert in erfgoed. Samenwerking tussen verschillende partijen op gemeentelijk niveau is volgens haar de toekomst. Stef Blok betoonde zich een groot voorstander van het beschikbaar stellen van leegstaande panden aan jonge ondernemers. Hij meende wel dat het initiatief en ook de uitvoering bij de burgers moet liggen. Kunst en cultuur bieden in toenemende mate een toegevoegde waarde aan de ruimtelijke ontwikkeling en daarmee aan het leef- en woongenot, concludeerde Arno Brok. En Sharon Oldenkotte-Vrolijk voegde daar aan toe dat kunstenaars in staat zijn een mentaliteitsverandering in gang te zetten of beleidsmakers van nieuw instrumentarium te voorzien. De dag stond onder voorzitterschap van Elco Brinkman (voorzitter van de Raad van Commissarissen Rabo Vastgoedgroep, voormalig voorzitter van Bouwend Nederland en oud-minister van WVC). Alle symposiumbezoekers ontvingen bij verschijning een exemplaar van *Boekman 101: Cultuur als aanjager van gebiedsontwikkeling*, een coproductie van de Boekmanstichting en het Bouwfonds Cultuurfonds (zie p. 31-32).

Vierde Boekmanlezing door Cas Smithuijsen

Op 6 juni was het 75 jaar geleden dat Emanuel Boekman zijn proefschrift *Overheid en kunst in Nederland* aan de Universiteit van Amsterdam verdedigde. In 1989, bij de vijftigste verjaardag van de studie, werd de Boekmanlezing ingesteld. Zij gaat over actuele ontwikkelingen in het kunstbeleid. In 1989 sprak als eerste uitgever Johan Polak over Boekman en zijn Joodse familie aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog. In 1999 belichtte historicus Jan Bank Boekmans invloed op het naoorlogse kunstbeleid in de hoofdstad. In 2009 reflecteerde de Amsterdamse PvdA-wethouder voor cultuur Carolien Gehrels, als verre ambtsopvolger van Boekman, op cultuurbeleid in een postideologische samenleving. Mark Rutte, destijds fractievoorzitter van de VVD, diende haar van repliek. In 2014 viel de eer te beurt aan Cas Smithuijsen, die daarmee tevens zijn afscheid als directeur van de Boekmanstichting markeerde. De lezing werd uitgesproken in een uitverkocht Bimhuis in het kader van het Holland Festival. De titel van zijn voordracht luidde: *Waarom Halina Reijn Avignon bereist, niet Stadskanaal*. Tegen de achtergrond van ontwikkelingen die zich sinds publicatie van het proefschrift van Emanuel Boekman in 1939, hebben afgespeeld, vraagt Smithuijsen zich af wat anno 2014 diens betekenis voor de relatie kunst en overheid nog is. Hij concludeerde dat Boekmans opmerkingen over de grenzen

aan de kunstliefde, over het belang van een vrije ontwikkeling van de kunsten en over de taak van de overheid – wel verantwoordelijk, niet te sturend – verrassend actueel zijn. Het zijn, stelt Smithuijsen, nog steeds de bouwstenen voor een gefundeerd kunstbeleid van vandaag en morgen. Hij legde in zijn lezing het accent op muziek, want 6 juni 2014 is ook de 75ste verjaardag van Louis Andriessen (die dus op dezelfde dag geboren werd dat Boekman promoveerde). Toepasselijk genoeg werd er dan ook werk van Andriessen en van diens leerling Kate Moore uitgevoerd door Ensemble Klang. Smithuijsen ontving ter plekke een Koninklijke onderscheiding uit handen van locoburgermeester Andrée van Es, vanwege zijn grote betekenis voor het kunst- en cultuurlandschap in de afgelopen decennia. Ook Annet Lekkerkerker (zakelijk directeur van het Holland Festival), Victor Halberstadt (voorzitter raad van toezicht Boekmanstichting) en Marielle Hendriks (Boekmanstichting) spraken de scheidend directeur die middag toe. Laatstgenoemde overhandigde namens alle medewerkers van de Boekmanstichting een liber amicorum, speciaal vervaardigd voor de scheidend directeur (zie p. 32). De gespreksleiding was in handen van Margot Dijkgraaf, opvolger van Cas Smithuijsen als directeur van de Boekmanstichting. De middag werd afgesloten met een feestelijke receptie en een afscheidsdiner.

De Boekmanlezing werd gepubliceerd in *Boekman* 100 (zie p. 30-31).

Discussiemiddag Kunst in de klas!

Op 30 september organiseerden de Boekmanstichting, de KNAW en de Openbare Bibliotheek van Amsterdam (OBA) de discussiemiddag Kunst in de klas! naar aanleiding van het verschijnen van *Boekman* 100 Kunst in en buiten de klas - wie stimuleert het artistieke talent? Locatie was het Theater van 't Woord van de OBA op het Amsterdamse Oosterdokseiland. De zaal was tot in de nok gevuld met belangstellenden. De middag opende met een indrukwekkend dansoptreden door de 2-koppige formatie Solid Ground Movement.

In de kunst draait het om verbeelding, inzicht, denkkraft, motoriek en overdracht van ideeën. Cruciaal in een maatschappij waarin de veranderingen elkaar in snel tempo opvolgen en waar complexe vraagstukken vragen om creatieve denkers en doeners. Het huidige onderwijs richt zich te weinig op het ontwikkelen van dit soort vaardigheden. Integrale aandacht voor kunst vraagt dan ook om een andere inrichting van ons basis- en voortgezet onderwijs. Wat is daarvoor nodig? Draagt het recent gelanceerde concept-CKV-examenprogramma bij aan een structurele inbedding van kunst in het onderwijsaanbod? Kunnen we zo'n programma ook verwachten in het basisonderwijs? En wat kunnen we leren van de ervaringen uit Vlaanderen? Die laatste vraag werd beantwoord door Brecht De Meulenaere, directeur Canon Cultuurcel in Vlaanderen. Hij gaf een presentatie over hoe kunstonderwijs is verweven in het onderwijscurriculum.. In een videopresentatie hield de acteur Gijs Scholten van Aschat, tevens bestuurslid Akademie van Kunsten, een indrukwekkend pleidooi voor het belang van kunsteducatie. Vervolgens verzorgden Barbara Visser (beeldend kunstenaar, filmmaker en voorzitter van de Akademie van Kunsten), Antoine Gerrits (voorzitter Vernieuwingscommissie CKV) en Marie-Thérèse van de Kamp

(cultuurcoördinator Theresia Lyceum Tilburg) presentaties. Aansluitend was er onder leiding van Margot Dijkgraaf, toenmalig directeur van de Boekmanstichting, een interessante discussie tussen de gastsprekers, en Walter Groenen (directeur van Cultureel Jongeren Paspoort), Ocker van Munster (directeur Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA)) en Jan Jaap Knol (directeur Fonds voor Cultuurparticipatie). Ook het publiek nam hier enthousiast aan deel.

Expertmeeting bij de KNAW over de toekomst van de openbare bibliotheek

Hoe zien openbare bibliotheken hun toekomst? Dat was de vraag die centraal stond tijdens de discussiemiddag van de Boekmanstichting en de KNAW op 7 oktober in het Trippenhuis te Amsterdam. Maatschappelijke en technologische ontwikkelingen brengen voor de openbare bibliotheken ingrijpende veranderingen met zich mee. Ook de invoering van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob), die sinds januari 2015 van kracht is, zal gevolgen hebben. De overheid stuurt aan op samenwerking. Welke rol spelen partnerschappen hierbij en wat kan de culturele sector hiervan leren? Na inleidingen door drie gastsprekers, Frank Huysmans, Francine Houben en Paul Rutten, volgde een debat met circa dertig vertegenwoordigers van bibliotheken onder leiding van voorzitter Kitty Zijlmans.

Frank Huysmans, hoogleraar bibliotheekwetenschap aan de Universiteit van Amsterdam, stelde dat niet het uitlenen van boeken de belangrijkste taak van openbare bibliotheken is, maar het faciliteren van de persoonlijke ontwikkeling. Hij schetste drie toekomstscenario's voor de openbare bibliotheken. Als eerste de 'retailbibliotheek' die zich op traditionele wijze toelegt op het uitlenen van boeken. Als tweede het huis van de gemeenschap, dus met een nadrukkelijke maatschappelijke functie. En als derde het digitale informatieknooppunt. Het huis van de gemeenschap had zijn voorkeur, met verbindingen tussen de bibliotheek en onderwijs, media, cultuur en zorg en welzijn. Openbare bibliotheken dienen zich daartoe te herpositioneren in het publieke domein, verdedigde Huysman. Zijn betoog sloot naadloos aan op de inspirerende presentatie van architect Francine Houben over 'haar' bibliotheek, de Public Library van Birmingham. Zij demonstreerde wat een openbare bibliotheek voor een stad kan betekenen. Haar missie was het publiek het gebouw in te lokken en het gebouw, dat immers gerealiseerd is uit publieke middelen, ook werkelijk tot publiek domein te maken. Niet voor niets sprak ze van een *people's palace*. 'Een openbare bibliotheek moet bieden wat de bewoners van de stad nodig hebben'.

Paul Rutten, lector Creative Business, Kenniscentrum Creating010, Hogeschool Rotterdam, ging in op mogelijke partnerschappen van bibliotheken. Volgens hem zijn bibliotheken centrale plaatsen voor ontmoeting, debat en dialoog. Hij ziet de toekomst voor bibliotheken in clustering met bijvoorbeeld lokale media- en omroepinstellingen. Maar bibliotheken moeten ook durven nadenken over nieuw aanbod, en niet teveel vasthouden aan hun traditionele werkwijze. De discussie over de toekomst van de bibliotheek spitste zich toe op de meerwaarde van de infrastructuur van het bibliotheekwezen in Nederland. De bibliotheek moet meer aansluiting zoeken

bij de belevingswereld van het publiek. De uitstraling van het gebouw speelt daarbij een essentiële rol. Het debat leverde een vruchtbare basis voor *Boekman* 102 over dit thema, te verschijnen in maart 2015. Een uitgebreid verslag is beschikbaar op de [website](#).

Zesde Johannes Vermeer Prijs naar Irma Boom

De Johannes Vermeer Prijs 2014, staatsprijs voor de kunsten, is toegekend aan grafisch ontwerper Irma Boom. Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap Jet Bussemaker reikte de prijs op 27 oktober 2014 aan Boom uit in museum Het Mauritshuis in Den Haag. Boom (Lochem, 1960) is de zesde winnaar van de prijs van 100.000 euro die bedoeld is om uitzonderlijk artistiek talent te eren en te stimuleren. De prijs wordt Boom toegekend vanwege haar ongeëvenaarde verdiensten op het gebied van grafisch ontwerp. Juryvoorzitter Ernst Hirsch Ballin: 'In de wereld van internet en virtuele communicatie is het Irma Booms grootste prestatie dat zij het boek weer tot een fysieke belevenis heeft gemaakt. Zij blijft imponeren met haar ambitie om bij elk boek de grenzen te verleggen, met haar tomeloze wil verder te reiken dan de oorspronkelijke wens van opdrachtgevers, en met haar al decennia aanhoudende vermogen om werk van de hoogste artistieke kwaliteit te leveren'. Na de jury sprak ook minister Jet Bussemaker zich uit over het omvangrijke oeuvre van Irma Boom: 'De sleutel van het werk van Irma Boom zit in de synthese van het artistieke en het industriële: die zijn in volkomen evenwicht met elkaar verstrengeld. En hoewel haar werk past in de Nederlandse traditie van helderheid, strakheid, een zekere strengheid en een sterk gevoel voor esthetiek, zette Irma een extra stap. Zij benadert een boek als een integraal ontwerp. Haar grafisch ontwerp maakt niet zozeer onderdeel uit van een boek, maar is het boek'. Tot slot kreeg de laureaat zelf het woord. Zij hield een vurig pleidooi voor het boek aan de hand van haar eigen vakmatige ontwikkeling als grafisch ontwerper. Zij besloot haar *acceptance speech* met een toelichting wat ze met het prijzengeld van plan is: 'De Johannes Vermeer Prijs wil ik graag gebruiken om een bibliotheek samen te stellen. Ik heb al een basis van boeken uit de 16de eeuw en avant-garde boeken uit de zestiger jaren — die aanleiding kunnen zijn voor die discussie. Een aantal van mijn boeken zullen ook deel gaan uitmaken van de bibliotheek'. Aansluitend was er een speciaal optreden van Han Bennink, een van Nederlands beste jazzdrummers. Bij de prijs hoort een glasbokaal, een unicum vervaardigd door beeldend kunstenaar Bernard Heesen. De jury van de prijs bestond uit Ernst Hirsch Ballin (voorzitter), Claudia de Breij, Marie Hélène Cornips, Omar Munie en Erwin Olaf. Cas Smithuijsen (toenmalig directeur Boekmanstichting) was secretaris van de prijs. De organisatie van de uitreiking was in handen van Marielle Hendriks (Boekmanstichting). Ter gelegenheid van de toekenning verzorgde de Boekmanstichting de publicatie *Autonoom in opdracht* van Mathieu Lommen (zie p. 33).

Op de [website](#) van de Johannes Vermeer Prijs is meer achtergrondinformatie over de prijs, de laureaat, het juryrapport, de foto's en de verschillende toespraken te vinden.

Boekmanborrel / Onderzoek in zicht

De Boekmanborrel, in de loop van het jaar omgedoopt in Onderzoek in zicht, biedt onderzoekers een podium om in kort tijdsbestek en op informele wijze een groep toehoorders te informeren over zijn/haar ideeën of onderzoeksresultaten op het gebied van kunst, cultuur en beleid. Tevens biedt het evenement de bezoekers de mogelijkheid tot netwerken. Uiteraard is de locatie de studiezaal van de Boekmanstichting.

Cas Smithuijsen over kunstonderzoek

Op 6 februari hield de toenmalige directeur Cas Smithuijsen binnen deze reeks een causerie over kunstonderzoek ter gelegenheid van het verschijnen van *Boekman 97* en de presentatie van de Cultuurindex Nederland (december 2013). Juist die dag was de begrafenis van Vladimir Bina die van 1988 tot 2009 als onderzoekscoördinator cultuur bij de Directie Algemeen Cultuurbeleid van het ministerie van OCW werkzaam was. Smithuijsen herdacht de overledene en sprak over de begintijd van de 'periode Bina', toen de discussie sterk in het teken stond van een groot statistisch onderzoek naar cultuurparticipatie dat door OCW mogelijk was gemaakt. Het onderzoeksproject werd in 1989 geleid door Harry Ganzeboom, destijds hoogleraar aan de Universiteit Utrecht. Ganzeboom structureerde het statistisch materiaal met behulp van een aantal indicatoren die de kans op deelname bepaalden. Zo waren de beschikbaarheid van tijd en geld indicatoren, en ook de mate waarin men in staat was complexe kunstwerken te doorgronden - hij noemde die indicator 'competentie'. Smithuijsen vroeg zich af hoe het stond met deze indicatoren. Indertijd bijvoorbeeld werd gesteld dat geld nauwelijks een rol speelde bij deelname - de prijzen waren verhoudingsgewijs laag. Inmiddels zijn de prijzen relatief sterk gestegen en lijken ze nu wel meer gewicht in de schaal te leggen als het gaat om al of niet deelnemen. Ook de andere indicatoren werden op hun actuele betekenis bekeken.

Peter Kager over het downloaden van films uit illegale bron

Tijdens de Boekmanborrel van 26 juni lichtte Peter Kager zijn masterscriptie over het downloaden van films uit illegale bron toe. Peter Kager, juridisch adviseur bij ICT-recht en specialist op het gebied van *e-commerce*, legde uit wat in juridische termen wordt verstaan onder een illegale bron. Daarnaast ging hij kort in op de uitspraak van het Europese Hof die op 10 april 2014 oordeelde dat de Nederlandse uitzondering, waarbij downloaden wel is toegestaan maar uploaden niet, in strijd is met het Europees recht en nadelig voor houders van auteursrechten. Kager heeft in 2011 zijn master IT en Recht afgerond met de scriptie *Een legale thuiskopie van een film uit illegale bron, een onhoudbare gedoogsituatie*. De scriptie is digitaal beschikbaar via de bibliotheekcatalogus van de Boekmanstichting.

Trilce Navarrete over de geschiedenis van digitalisatie bij Nederlandse musea

In de loop van het jaar veranderde de naam van de Boekmanborrel in Onderzoek in zicht en kwam de nadruk op beginnende onderzoekers. Op 10 november 2014 beet Trilce Navarrete de spits af met een presentatie over haar dissertatie over de geschiedenis van digitalisatie bij Nederlandse musea. Welke processen hebben Nederlandse musea gevolgd in het zich eigen maken van informatietechnologieën en hoe zijn deze gereflecteerd in de huidige digitale praktijk van de musea? Na de presentatie van het onderzoek ontstond er een levendige discussie. De dissertatie *A history of digitization: Dutch museums* is digitaal beschikbaar via de bibliotheekcatalogus. Een uitgebreid verslag is beschikbaar op de website.

Emma Johnson over vriendenverenigingen

Op 1 december 2014 gaf Emma Johnson, afgestudeerd cultuurwetenschapper aan de Radboud Universiteit Nijmegen, een presentatie over haar scriptie over vriendenverenigingen. In haar scriptie onderzocht zij de geschiedenis en ontwikkelingen van vriendenkringen en het overheidsbeleid op het gebied van kunst en cultuur. Ook gaat ze in op de vraag welke rol vrienden kunnen spelen in de zoektocht van culturele instellingen naar nieuwe financiële middelen. De scriptie *Vrienden in voor- en tegenspoed: de revival van vriendenkringen van culturele instellingen* is digitaal beschikbaar in de bibliotheekcatalogus. Een uitgebreid verslag is beschikbaar op de website.

Kunstkwartet

In de nieuwe debatreeks Kunstkwartet krijgt maandelijks een denker, beleidsmaker, kunstbestuurder of kunstenaar gelegenheid uiteen te zetten welke vier punten naar zijn of haar mening van cruciaal belang zijn voor de ontwikkeling van de kunsten en het cultuurbeleid in de komende vier jaar. Wat is uitgaande hiervan de échte waarde van de kunst en welke keuzes moeten er dan gemaakt worden? Na afloop van de presentatie volgden er telkens interessante discussies met het publiek. Locatie: de studiezaal van de Boekmanstichting.

Jet de Ranitz

Op dinsdag 23 september werd de aftrap gegeven door Jet de Ranitz, toenmalig voorzitter van Kunsten '92, de vereniging voor kunst, cultuur en erfgoed en (tot september 2014) bestuursvoorzitter van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. Zij gaf de bezoekers een persoonlijke inkijk in haar artistieke voorkeuren. Haar vier speelkaarten heetten: Vernieuwing, Publiek, Op het voetstuk en Let's talk about sex. Daarmee benadrukte ze het belang van vernieuwing in de kunsten en de noodzaak voor de sector en beleidsvoerders om meer naar wensen en verlangens van het publiek te leren luisteren.

Melle Daamen

De directeur van de Amsterdamse Stadsschouwburg, tevens lid van de Raad voor Cultuur, was 21 oktober de tweede deelnemer van het Kunstkwartet. Hij nam de voorgaande maanden, op persoonlijke titel, het initiatief om het

kunstdebat in Nederland aan te wakkeren. De impact van de combinatie van de almaar groeiende commercialisering, internationalisering en digitalisering is *devastating* voor het kunstbeleid, legde hij uit. Verdienmodellen maken geen schijn van kans. De gesubsidieerde kunsten staan daardoor onder druk. Aan de hand van zijn vier troefkaarten, Zoek, Kies, Vertraag, Breek open, zette hij zijn toekomstvisie uiteen. De kunsten verliezen aansluiting met het publiek. Daarom moeten we zoeken naar wat jong en nieuw publiek interessant vindt en kiezen wat we werkelijk in stand willen houden. Een uitgebreid verslag is beschikbaar op de [website](#).

Barbara Visser

Beeldend kunstenaar, filmmaker en voorzitter van de Akademie van Kunsten, Barbara Visser hield op 24 november een boeiende lezing ter gelegenheid van het derde Kunstkwartet. Met behulp van vier kaarten, Onderzoek, Samenwerking, Onderwijs en Durf, gaf ze haar visie op kunst en cultuur en belichtte ze haar benadering van maatschappelijke vraagstukken. Ze legde uit de band tussen kunst, kunstenaar, wetenschap en maatschappij beter zichtbaar te willen maken en de samenwerking tussen kunstenaars en deskundigen van verschillende disciplines te willen stimuleren. Een uitgebreid verslag is beschikbaar op de [website](#).

SSBA Salon

In samenwerking met de SSBA Salon wordt vanaf *Boekman 99*, het zomernummer over de publieke omroep, elke nieuwe aflevering van het tijdschrift ten doop gehouden door middel van een levendig debat en/of presentaties over het desbetreffende thema in de Stadsschouwburg van Amsterdam. SSBA Salon is een podium voor een jonge generatie makers, denkers en doeners en organiseert, samen met andere Amsterdamse initiatieven, uiteenlopende events in een deel van het theater. De drie SSBA Salons gewijd aan *Boekman* werden goed bezocht, vooral door jongeren, en waren informeel, informatief en zeer onderhoudend. De deelnemers aan het debat werden uitgenodigd vanwege hun deskundigheid en waren soms tevens auteurs uit *Boekman*. Na afloop van het evenement verplaatsten de meeste bezoekers zich naar Stanislavsky, het café van de Stadsschouwburg, om de discussie voort te zetten.

SSBA Salon over Boekman 99: Creatief en ondernemend: jonge makers en doeners in cultuur

Ter gelegenheid van het verschijnen van *Boekman 99* vond op 12 juni de eerste Boekman-Salon plaats. Jonge culturele ondernemers vertelden over hun werk en hoe te overleven in de wereld van kunst en cultuur. Peter van Es (beeldend kunstenaar en initiatiefnemer van de Kunstbeurs Unfair Amsterdam), Sophia Zürcher (beeldend kunstjournalist), Marloes Meuzelaar (maker van de serie Queer Amsterdam), Maurice Seleky (schrijver en organisator Jonge Schrijversavond) en Jarl Schulp (vormgever en initiatiefnemer van Fiber, audiovisueel platform) vertelden over hun beroepspraktijk. Ko van 't Hek leidde het aansluitende debat in goede banen.

SSBA Salon over Boekman 100: Kunst in en buiten de klas

Hoe en waar wordt de kunstzinnige kiem tot bloei gebracht? Wat biedt het onderwijs en wat gebeurt er buiten school? Naar aanleiding van *Boekman 100* organiseerde de Boekmanstichting samen met de SSBA Salon op 16 september een tweede Boekman-Salon. Na een uitgesproken column van schrijfster Elske van Lonkhuyzen en een lezing van onderzoeker Thomas van Dalen over talentontwikkeling en de rol die poppodia daarbij spelen, volgden er een korte uiteenzetting over de rol van het Fonds Cultuurparticipatie bij talentontwikkeling door Marie-Louise Smolenaars (programmacoördinator talentontwikkeling bij het Fonds Cultuurparticipatie). Vervolgens was er een paneldiscussie met de sprekers en Yannick Noomen (theatermaker) onder leiding van Chris Julien.

SSBA Salon over Boekman 101: Cultuur als aanjager van gebiedsontwikkeling

De derde Boekman-Salon op 9 december stond in het teken van cultureel hergebruik van leegstand vastgoed, een van de thema's van *Boekman 101*. Wijnand Galema, architectuurhistoricus, vertelde over een voorbeeld van cultureel hergebruik in Dordrecht. Kristian Koreman, partner ZUS, ging in op de samenwerking tussen de gemeente en initiatiefnemers in Rotterdam en de rol die ZUS daarbij speelt. Daarna nam Jacqueline Grandjean, directeur van de Oude Kerk in Amsterdam, het woord. Zij vertelde over het gebruik van dit oudste gebouw van Amsterdam. Kai van Hasselt, Shinsekai Analysis stedelijke strategie en culturele intelligentie, benaderde herbestemming vanuit de academische hoek en ging in op het toekennen van waarde aan gebouwen. Naast de sprekers schoof ook Sharon Oldekotte-Vrolijk aan tafel bij gespreksleider Chris Julien waarbij het gesprek vooral ging over hun visie op de toekomst.

Een uitgebreid verslag is beschikbaar op de [website](#).

Lopende projecten

Digitalisering *Boekmancahiers*

Zoals in eerdere jaarverslagen aangegeven is in het najaar van 2012 een begin gemaakt met de digitalisering van de eerste 50 nummers van het *Boekmancahier*, de voorganger van het tegenwoordige *Boekman*. Inmiddels staan de artikelen uit de eerste 25 nummers online in de webwinkel van de Boekmanstichting. Inmiddels zijn ook de resterende artikelen geconverteerd naar een actueel tekstverwerkingsprogramma en gereed om door de vormgever in de vormgeving van *Boekman* te worden opgemaakt. De artikelen uit de resterende 25 nummers komen in het eerste kwartaal van 2015 in de webwinkel. Dit project wordt mede mogelijk gemaakt dankzij een financiële ondersteuning van het Prins Bernhard Cultuurfonds.

Boekman Dissertatieprijs voor kunst- en cultuurbeleid

Om belangwekkende resultaten van studies naar de maatschappelijke context van kunst en cultuur onder een brede kring van potentieel geïnteresseerden te verspreiden, riepen de Boekmanstichting en NWO-Geesteswetenschappen in 2008 de Boekman Dissertatieprijs voor kunst- en cultuurbeleid in het leven. Voor de eerste uitreiking in 2009 kwamen 61 dissertaties uit de periode 2005-2009 in aanmerking. De prijs van 10.000 euro ging naar Marijke de Valck voor haar dissertatie *Film festivals: from European geopolitics to global cinephilia* (Universiteit van Amsterdam, 2006). Ook werd in het jaar volgend op de uitreiking een nummer van het tijdschrift *Boekman* aan het thema festivals gewijd. Na deze eerste editie werd overgeschakeld op een driejaarlijkse interval. Voor de tweede editie (2009-2011) kwamen 62 dissertaties in aanmerking. De prijs werd op 6 juni 2012 uitgereikt aan Amanda Brandellero voor haar dissertatie *The art of being different: exploring diversity in the cultural industries* (Universiteit van Amsterdam, 2011). Ook deze keer werd een nummer van *Boekman* gewijd aan het thema van de dissertatie, de creatieve industrie.

Voor de derde editie waren eind 2014 55 dissertaties uit de periode 2012-2014 aangemeld. In september werd de jury voor deze editie bekend gemaakt. Deze bestaat uit Pauwke Berkers (Erasmus Universiteit Rotterdam), Saskia de Bodt (Universiteit Utrecht en Universiteit van Amsterdam), Lisa Kuitert (Universiteit van Amsterdam), Timo de Rijk (Technische Universiteit Delft) en Kitty Zijlmans (voorzitter, Universiteit Leiden). Namens de Boekmanstichting is André Nuchelmans aangesteld aan secretaris. De volgende uitreiking zal plaatsvinden op 3 juni 2015. De deelnemers zijn te vinden op de [website](#) van de Boekmanstichting, waar ook meer informatie over de voorgaande edities is te vinden.

Cultuurindex Nederland

Op 9 december 2013 lanceerden de Boekmanstichting en het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) de Cultuurindex Nederland in een uitverkochte

Kleine Zaal van het Concertgebouw in Amsterdam. Tijdens de conferentie *De Staat van Cultuur: lancering van de Cultuurindex Nederland* werd tevens de gelijknamige publicatie *De Staat van Cultuur* gepresenteerd, een speciale aflevering van het tijdschrift *Boekman* (97) waarin de cijferbestanden van duiding en context worden voorzien.

Een belangrijk bijeffect van de Cultuurindex Nederland was de vorming van een min of meer permanente adviesgroep, bevolkt door een groep van ruim 30 betrokken auteurs en onderzoekers. Deze adviesgroep is in 2014 tweemaal bijeen geweest. Op 14 maart 2014 vond een drukbezochte bijeenkomst plaats, waar René Goudriaan vanuit zijn beroepspraktijk als onderzoeker bij APE Onderzoek & Advies reflecteerde op de Cultuurindex Nederland en zijn visie gaf op de mogelijkheden die dit instrument zou kunnen bieden voor trendontwikkelingen en het maken van prognoses op basis van (deze) cijfers. Tijdens deze bijeenkomst werd ook met elkaar nagedacht over de noden en wensen met betrekking tot de website, in bijzijn van de websitebouwer LemonCake. Een aantal mensen gaf ter plekke gehoor om plaats te nemen in de klankbordgroep die in het vervolgtraject van de websitebouw frequent is geconsulteerd. Een intensieve periode van april tot september volgde, waarin projectleider Lisa van Woersem vanuit de Boekmanstichting nauw samenwerkte met Eric Jan Bijl en vormgever Florian Francken van LemonCake. Hierdoor kon volgens plan de website op 14 november worden gepresenteerd in bijzijn van stakeholders, cultuurstatistici (van TNO, CBS, SCP, diverse universiteiten), vertegenwoordigers van branche-organisaties in de cultuur, en aanverwante organisaties als de GfK en NBTC Holland Marketing.

De grote uitdaging bij de bouw van de website was om het vele cijfermateriaal duidelijk, helder en makkelijk vindbaar weer te geven. Kernbegrippen bij het ontwerp waren: toegankelijk, onafhankelijk en relevant. Er is bij de weergave dan ook gekozen voor objectief taalgebruik, met toespitste informatie, korte zinnen, toegankelijk en leesbaar maar zonder de diepgang te verliezen. Collega Lisa van Woersem was projectleider van de bouw van de website en is in het aanleveren van de content bijgestaan door overige collega's van de Boekmanstichting en door leden van de adviesgroep.

Het voornemen is de cultuurindex in zijn totaliteit eens in de twee jaar te updaten. Dankzij de ontwikkelde website zal het mogelijk zijn om continu actuele cijfers te verstrekken en deelverzamelingen te maken ten behoeve van tussentijdse updates van de Cultuurindex Nederland. De verwachting is dat de website disciplineert: zowel naar actualiteit als naar gehanteerde methoden en technieken. Dat alles ten behoeve van eenduidige, uniforme en actuele informatie vanuit en vóór het veld. Informatie die bovendien makkelijk toegankelijk wordt aangeboden via www.cultuurindex.nl.

Gebruik website cultuurindex.nl

In 2014 zijn er in de periode november tot en met december in totaal 3.749 bezoeken geweest aan 13.803 pagina's. Daaronder waren 2.895 unieke bezoekers, goed voor 10.220 pagina's. Een kwart daarvan keert regelmatig terug. Ongeveer de helft gaat direct naar de website (dus zonder tussenkomst van zoekmachines, social media of verwijzende sites). Social media is goed voor een kwart van de toestroom aan bezoekers.

Promotie onderzoek

De Boekmanstichting heeft sinds 1 januari 2014 een promovenda in dienst, Marilix Beernink. Haar dienstverband is voor 3 jaar vastgelegd. Het promotieonderzoek vindt plaats onder begeleiding van professor dr. I.C. van der Vlies, verbonden aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam. Beernink richt zich op de identificatie van de bevoegdheden van rijksmusea als cultureel ondernemers en van centrale en decentrale overheden als eigenaar van deze cultuurgoederen. Ze onderzoekt of en in hoeverre de grenzen van de bevoegdheden worden beïnvloed door de waardering van cultuurgoederen. Vervolgens bekijkt ze of deze grenzen leiden tot een specifieke benadering van de eigendom van bepaalde cultuurgoederen en of de wettelijke kaders ervan zijn aan te geven. Zo ja, dan zal Beernink hier aanbevelingen voor doen.

Publicaties

Tijdschrift *Boekman*

Boekman jubileert

In 2014 verscheen het honderdste nummer van *Boekman*, een kleine mijlpaal. Het eerste nummer, verschenen in augustus 1989, speelde in op het toegenomen belang van kunstonderzoek. De artikelen en onderzoeksverslagen bleven tot dan toe vooral beperkt tot het vakgebied: van een interdisciplinaire uitwisseling van onderzoekresultaten was nauwelijks sprake, schreef de toenmalige redactie. Het nieuwe kwartaalblad moest in die leemte voorzien. Het blad heette dan nog *Boekmancahier*, *kwartaalschrift over kunst, onderzoek en beleid*. Lange tijd was het een *peer reviewed* blad, maar aan het begin van de 21ste eeuw veranderde het blad van koers en richtte zich meer op de culturele sector als geheel, minder op louter onderzoekers en beleidsmakers. Met die koerswijziging veranderde ook de naam in *Boekman*. In 2014 is opnieuw een stap gezet om een grotere toegankelijkheid van het blad te waarborgen: het compacte boekformaat is ingewisseld voor een *magazine*-format. De geringere omvang van de artikelen is niet alleen afgestemd op dat nieuwe format, maar sluit ook aan bij de wens van lezers voor wie het lezen van *Boekman* een te groot beslag op hun tijd begon te leggen. Nummer 101 (december 2014), over nieuwbouw en herbestemming in dienst van culturele gebiedsontwikkeling, bewijst dat minder woorden de zeggingskracht niet nadelig beïnvloeden. De rubrieken *Dossier* (onder andere een literatuurlijst over het thema uit de bibliotheekcatalogus) en *Recente aanwinsten bibliotheek* of *Signalementen*, zijn uit het blad verdwenen. Ze verschijnen nu digitaal, op de website van de Boekmanstichting. Met ingang van *Boekman* 101 luidt de ondertitel: *trends in kunst en cultuur*.

Themanummers in 2014

Alle nummers van *Boekman* zijn themanummers. Zij komen tot stand na consultatie van de Adviesraad van *Boekman*, andere specialisten en instellingen in culturele sector. In 2014 is opnieuw aan vier actuele thema's aandacht besteed. Zo lag in *Boekman* 98 (maart) de focus op de plaats van cultuur bij de publieke omroep die in turbulent vaarwater verkeert door fusies, bezuinigingen en hervormingen maar die ook nieuwe wegen inslaat. Het gaat in *Boekman* 98 niet alleen om televisie maar ook om radio. *Boekman* 99 (juni) peilt de activiteiten van de aanstormende generatie creatievelingen en jongeren die stage lopen of vrijwilligerswerk verrichten in de culturele sector. Wat houdt hen bezig? *Boekman* 100 (september) trekt de lijn die in *Boekman* 99 is uitgezet verder door naar de toekomst: hoe staat het met de artistieke talentontwikkeling, in en buiten de klas? De aansluiting tussen basis- en voorgezet onderwijs verloopt niet probleemloos, de aansluiting tussen voortgezet en kunstvakonderwijs lijkt non-existent. *Boekman* 101 (december), gewijd aan cultureel vastgoed, laat zien hoe vastgoed met een culturele

bestemming zodanig kan worden ontwikkeld (nieuwbouw) of herontwikkeld (leegstand) dat het leidt tot een succesvolle invulling en/of transformatie van een gebied, ook in de huidige tijd van economische crisis. Een belangrijke randvoorwaarde voor succes blijkt de bereidheid tot open samenwerking van alle betrokken partijen die niet langer vasthouden aan hun traditionele rollen.

Samenwerkingsverbanden

Sinds begin 2012 belegt de Boekmanstichting samen met de KNAW twee keer per jaar bijeenkomsten voor wetenschappers, ambtenaren en specialisten uit het culturele veld. De ambitie van de twee instellingen is het cultuurdebat op academisch niveau te brengen zonder de relatie met de kunstpraktijk uit het oog te verliezen. Deze formule maakt het mogelijk de actuele vraagstukken van het cultuurbeleid vanuit verschillende academische disciplines te belichten en te becommentariëren. Het lentenummer van *Boekman*, nummer 98, over ontwikkelingen bij de publieke omroep en de plek van cultuur daarin, is het resultaat van deze samenwerking. Voor het herfstnummer, *Boekman* 100, staken specialisten, onder meer uit het onderwijs en talentontwikkelingsprogramma's de hoofden bij elkaar om nader in te gaan op de vraag hoe talentontwikkeling is ingebed in het basis- en voortgezet onderwijs en aansluit bij het kunstvakonderwijs.

Met ingang van 2014 wordt per nummer gezocht naar samenwerkingspartners die het nummer voor een deel ook financieel dragen. Voor *Boekman* 100 was dat het Fonds voor Cultuurparticipatie, voor *Boekman* 101 het Bouwfonds Cultuurfonds, onderdeel van de Rabo Vastgoedgroep. Sharon Oldenkotte-Vrolijk en Hilde Eising vormden de gastredactie van dit nummer. *Boekman* 101 is door het Bouwfonds Cultuurfonds aangeboden aan de lezers van *NAW Magazine* in een oplage van 11.500 exemplaren. *NAW Magazine* is een uitgave van gebiedsontwikkelaar BPD.

Adviesraad

De Boekmanredactie toetst haar beleid vooraf en achteraf aan het oordeel van een adviesraad. Tevens wint de redactie het advies van de raad in voor lopende nummers. In 2014 maakten deel uit van de Adviesraad: Han Bakker (intendant cultuur in Dordrecht), Eric Holterhues (hoofd Kunst en Cultuur Triodos Bank), Marischka Leenaers (Leenaers, Verloop, Van der Westen sponsoring, fondsenwerving en mecenaat voor culturele en maatschappelijke organisaties), Edwin van Meerkerk (onderzoeker en docent Algemene Cultuurwetenschappen Radboud Universiteit Nijmegen), Marc Verstappen (algemeen directeur Villanella) en Alex de Vries (communicatiebureau Stern/Den Hartog & De Vries), tevens voorzitter van de raad. In 2014 leverden verschillende leden van de Adviesraad een bijdrage aan *Boekman*.

Boekman 98: Afstemmen op cultuur

In 2013 kreeg de Raad voor Cultuur het verzoek van staatssecretaris Sander Dekker, verantwoordelijk voor het mediabeleid, om advies uit te brengen over de modernisering van de publieke omroep. Door technologische ontwikkelingen in het medialandschap ontstaat er een andere manier van consumeren die individueel is en onafhankelijk van het platform (apparaat) dat wordt gebruikt. De overheid bezuinigt wat noodgedwongen leidt tot fusies. De omroepen zelf verkeren in een transitiefase: van radio en televisie naar audio en video, en maken daarbij gebruik van oude en nieuwe media. Ze voelen zich echter doorlopend belemmerd door de Mediawet. Die wet is voortgekomen uit de oude Omroepwet van 1967 en gebaseerd op de daarin nog verankerde

tweedeling tussen elektronische en gedrukte media. De culturele sector, tot slot, ontpopt zich steeds vaker tot mediaproductent en wordt daarmee zelf tot een belangrijke speler in het netwerk van producenten die content aanbieden via een multimediaal kanaal.

Tegen deze complexe achtergrond stelde de redactie de vraag wat genoemde ontwikkelingen voor kunst en cultuur bij de publieke omroep betekenen. Egbert Dommering en Paul Rutten gaan bij hun antwoord op die vraag uit van het medialandschap als geheel: de grenzen van de publieke omroep in zijn huidige hoedanigheid zijn te beperkt, en houden de omroep ook tegen in zijn ontwikkeling. Voor een gezonde toekomst moet innovatie daarom niet uitgaan van het huidige bestel en evenmin van de huidige wetgeving, vastgelegd in de Mediawet 2008. Digitalisering en convergentie spelen momenteel een hoofdrol, en die passen niet goed in deze verouderde wet. Er moet worden gewerkt aan een blauwdruk voor het toekomstige mediabestel waarin samenwerking centraal staat: tussen de publieke omroep, de culturele sector en de commerciële pers, niet alleen op landelijk, maar ook op regionaal niveau, stellen de auteurs in deze *Boekman*. Blinkt de culturele sector uit in het maken van kwalitatief hoogwaardige content, de publieke omroep excelleert in doelgroepenbereik, vindt Bart Römer. Bovendien, zegt Willemijn Maas, zijn er om nieuw publiek te bereiken nieuwe *formats* nodig. En die vragen om nieuwe en eigentijdse partnerships. De Mediawet ziet echter streng toe op de verschillende vormen van samenwerking om elke zweem van concurrentievervalsing te vermijden. Terwijl cultureel ondernemerschap wordt opgelegd aan de rest van de culturele sector, wordt de publieke omroep daarvan uitgesloten, tenzij samenwerking geschiedt onder marktconforme voorwaarden en een gelijkwaardige inbreng. Daarom staan de auteurs in deze *Boekman* unaniem, ten minste verruiming van de wettelijke regels voor. En de

NPO, die cultuur tot speerpunt heeft verheven, moet niet langer uitsluitend op kijkcijfers blijven koersen.
Inhoudsopgave Boekman 98

Boekman 99: Creatief en ondernemend

Onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau wijst uit dat het publiek voor de kunsten vergrijst, reden voor de redactie van *Boekman* te onderzoeken wat jongeren tussen de 15-25 jaar op cultureel gebied bezighoudt. De veelal ook jonge auteurs in deze *Boekman* laten zien dat jongeren vaak hun eigen weg kiezen, die niet per se langs traditionele instellingen loopt. Voor de jonge kunstenaars is passie hun drijfveer, samenwerking een sleutelwoord, en zijn tegenprestaties als delen van kennis en ervaring, inbreng van andere competenties en nieuwe contacten cruciaal. Een belangrijke conclusie is dat ze veelal onder de radar van beleidsmakers en culturele instellingen vliegen.

Naast deze *young professionals* is er ook een grote groep jongeren in het voortgezet en

hoger onderwijs die een kunst beoefent. Zo'n 650.000-670.000, grof geschat, in de leeftijd van 15-25 jaar, willen er intensief mee bezig zijn, of er zelfs hun beroep van maken. Dit grote aantal, dat niet altijd het gebaande pad van het kunstvakonderwijs kan of wil volgen, zou een verklaring kunnen zijn voor de enorme toestroom naar talentenjachten die in alle domeinen van de kunsten en in alle windstreken van het land plaatsvinden. Zij bieden een alternatieve route naar het kunstenaarschap. Muziek, beeldende kunst en media (dat wil zeggen fotografie, film, computerkunst, animatie, et cetera) zijn het meest populair.

Een geheel andere, en steeds groter wordende groep ten slotte zijn de jongeren die zich als stagiair of vrijwilliger inzetten voor een culturele instelling, van Stukafest tot studentenorkest, van poppodium en museum tot leesfabriek. Deze jongeren vinden het leuk om met gelijkgestemde leeftijdgenoten voor leeftijdgenoten te werken, belangrijk verantwoordelijkheid te krijgen en ideeën te ontwikkelen die serieus worden genomen door de instelling. Passie is voor hen doorgaans belangrijker dan mogelijk lonkende verdiensten.

Uit deze *Boekman* komt naar voren dat het ivorentorenstigma van de kunsten de sector nog steeds parten speelt. Veel jongeren associëren kunst met saaie en moeilijke klassieke muziek of oude schilderkunst. Het etiket 'kunst' wordt daarmee heel smal ingevuld en als hoogdrempelig ervaren. Schouwburgen en musea zijn daardoor plaatsen waar zij zich weinig op hun gemak (denken te) voelen. Intieme settings zoals de studentenkamers die zijn omgetoverd tot podia tijdens het jaarlijkse Stukafest worden daarentegen als laagdrempelig

beleefd en bieden een entourage waartoe veel niet-reguliere cultuurconsumenten zich wel aangetrokken voelen.
Inhoudsopgave Boekman 99

Boekman 100: Kunst in en buiten de klas

De lijn, ingezet met *Boekman 99* over jonge kunstenaars en actievoelingen in de culturele sector, werd uitgebouwd in *Boekman 100*. Dit nummer gaat over de aanvliegroude van artistiek talent naar het kunstvakonderwijs. *Boekman 100* is daarmee een nummer dat inzet op de toekomst. In het huidige systeem vindt talentontwikkeling - een *buzzword* dat overal opduikt en als onderwerp hoog staat op de agenda van culturele instellingen, het kunstonderwijs en het ministerie van OCW - vooral in het kunstvakonderwijs plaats en op de werkvloer. De aandacht voor talentontwikkeling in het voortraject is pas van recente datum. Een belangrijke stimulans daarvoor is de maatschappelijke en economische behoefte aan innovatieve,

creatieve denkers en doeners die flexibel kunnen inspelen op de snelle veranderingsprocessen in de 21ste eeuw. Kunstbeoefening speelt daarin een cruciale rol; zij stimuleert vaardigheden als improvisatievermogen, samenwerken, digitale geletterdheid, een kritische houding. Het voortraject speelt zich af in de klas, maar meer nog daarbuiten. Op veel basisscholen is er nauwelijks sprake van een doorlopende leerlijn. Op middelbare scholen is er een groot contrast in de manier waarop het kunstonderwijs er vorm krijgt: er zijn scholen met een minimaal of juist uitgebreid pakket in de onder- en bovenbouw. Ongeveer 25 procent van de leerlingen van havo of vwo kiest een kunstvak als examenvak, maar heeft daarna grote moeite om toegelaten te worden tot het kunstvakonderwijs, vooral in de beeldende vakken. De kunstvakopleidingen willen studenten met een onderzoekende werkhouding, experimenteerdrift, lef, nieuwsgierigheid, motivatie, en het vermogen ideeën om te zetten in beelden. Dat zit niet ingebakken in het stramien van de middelbare school.

De auteurs in deze *Boekman* bepleiten daarom een andere visie op onderwijs waarin creatief, onderzoekend en ontwerpend leren centraal staat. Dat sluit zowel aan bij de 21ste-eeuwse vaardigheden, als bij de eisen van het kunstvakonderwijs. Een nieuwe onderwijsvisie vraagt ook om docenten die op een andere manier met hun lesstof omgaan en anders toetsen. Dit veronderstelt dat leraren anders moeten worden opgeleid, op de pabo, universiteit en lerarenopleidingen. Het veld van de buitenschoolse kunstbeoefening is zeker zo omvangrijk en minstens zo onoverzichtelijk als het binnenschoolse. Dit is bijvoorbeeld het domein van de talloze talentenjachten,

brede scholen, centra voor de kunsten, privédocenten en commerciële initiatieven, en niet te vergeten internet. Minstens 1,65 miljoen jongeren tussen de 6 en 20 jaar worden hier in hun vrije tijd bediend. In de wirwar van aanbod tekent zich langzamerhand een tendens tot specialisatie af, van scholen en instellingen die talentontwikkeling tot speerpunt maken, zo blijkt uit *Boekman 100*.

Inhoudsopgave *Boekman 100*

Boekman 101: Cultuur als aanjager van gebiedsontwikkeling

De markt voor cultureel vastgoed, die een enorm maatschappelijk belang vertegenwoordigt, is in korte tijd structureel veranderd. Op de achtergrond van die ontwikkeling spelen tal van maatschappelijke ontwikkelingen, zoals een terugtrekkende overheid die daarnaast van zijn (monumentale) vastgoed af wil omdat de lasten te zwaar op de begroting drukken, de inkrimping van defensie, ontkerkelijking, ketenvorming van winkels, en de herinrichting van steden met cultuurcentra of multidisciplinaire gebouwen waarin culturele instellingen en functies worden samengevoegd. Een van de gevolgen van die maatschappelijke veranderingen is leegstand: er staat een ontzagwekkende voorraad vastgoed leeg,

van militaire complexen tot kerken, van monumentaal en industrieel erfgoed tot kantoorpanden en winkels. Voormalig Rijksbouwmeester Frits van Dongen luidde in 2013 hierover al de noodklok. Hij noemde hergebruik de grote opgave voor de komende jaren. Dat vraagt om nieuwe, innovatieve concepten en aanpakken. Tegen deze achtergrond onderzoekt *Boekman 101* de verhouding tussen de culturele en de vastgoedsector. Waar raken die elkaar? Hoe kan vastgoed – een gebouw, een gebouwencomplex of zelfs een hele wijk – dankzij de inzet van cultuur succesvol worden getransformeerd tot voordeel van de bewoners? Bij herbestemming gaat het erom dat een complex of gebouw exploiteerbaar is. Hierbij zijn economische waarden minstens zo belangrijk als bestaande cultuurhistorische waarden. Naast hergebruik, al dan niet tijdelijk, is er nog steeds sprake van nieuwbouw, niet zelden iconisch. Deze kan zich ook als een cultuurcluster manifesteren, waarin meerdere functies bij elkaar komen, zoals een archief, omroep, bibliotheek, filmhuis of museum. Cultuurclusters zijn ook vaak een combinatie van nieuwbouw en hergebruik. In de zoektocht naar oplossingen voor leegstand treden allerlei verschuivingen op in de traditionele vastgoedrollen als die van eigenaar, ontwikkelaar, ontwerper en gebruiker. De transformatie van gebouwen vraagt om moed,

signaleert *Boekman 101*, van opdrachtgevers, overheden, gebruikers, financiers en cultureel ondernemers. Het samenspel met anderen noopt overheden oude routines te doorbreken. Sommige gemeenten nemen hun nieuwe rol van initiator en facilitator al met verve op zich. Weinig regels, veel overleg en wederzijds vertrouwen zijn daarbij belangrijke ingrediënten. Maar ook een structurele verbinding tussen vastgoed- en cultuurexpertise. Hergebruik is de nieuwe trend, stelt *Boekman*. Het zorgt voor nieuw elan dat op termijn in het voordeel van de vastgoedeigenaar is door de waardestijging van de plek. Door de soms noodzakelijke grote ingrepen en langlopende investeringen, is het de vraag of dit haalbaar en betaalbaar blijft in een markt die door tijdelijkheid wordt gedomineerd. De toekomst zal het uitwijzen.
Inhoudsopgave Boekman 101

Boeken en digitale publicaties

Con Spirito : een klinkend slotakkoord voor Cas

Op 6 juni nam Cas Smithuijsen na 28 jaar afscheid als directeur van de Boekmanstichting. Namens de medewerkers van de Boekmanstichting kreeg hij bij dit afscheid, na afloop van het uitspreken van de 4^e Boekmanlezing in het Amsterdamse Bimhuis, een liber amicorum aangeboden. Onder de titel *Con Spirito: een klinkend slotakkoord voor Cas*, verzamelden de medewerkers bijdragen van persoonlijke en zakelijke relaties. De betrekkingen van de auteurs tot de scheidend directeur vonden hun neerslag in de bijdragen die varieerden van kunstsociologische beschouwingen tot persoonlijke herinneringen. De publicatie verscheen in een genummerde oplage van 170 exemplaren voor de genodigden van de afscheidsreceptie en de auteurs. Vaste vormgever Joseph Plateau verzorgde de vormgeving van het boek en Offsetdrukkerij Jan de Jong was verantwoordelijk voor het drukwerk.

Autonoom in opdracht

Wat maakt de boekontwerpen van Irma Boom zo uitzonderlijk? En welke plek nemen deze binnen haar grafische oeuvre in? Op die vragen probeert designhistoricus Mathieu Lommen een antwoord te geven in de publicatie die verscheen ter gelegenheid van de toekenning van de Johannes Vermeer Prijs 2014 aan Irma Boom.

Boom verkent obsessief het publiksboek, dat in oplage industrieel wordt geproduceerd. Steeds zoekt ze inhoudsgericht naar een unieke materiële vertaling. Voor haar is boekontwerp nauw verbonden met architectuur: het gaat om maat, schaal en verhoudingen. De digitale revolutie kwam goed van pas: het gedrukte boek moet zijn fysieke vorm meer en meer kunnen rechtvaardigen. Haar gewaagde ontwerpen hebben ertoe bijgedragen dat in het digitale tijdperk het gedrukte boek weer actueel, onvervangbaar en zelfs opwindend is. De vormgeving was in handen van Sonja Haller (van

ontwerpstudio Haller Brun), die het vak leerde bij Studio Irma Boom. Het drukwerk werd verzorgd door LenoirSchuring.

Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe

Het Compendium is een online informatie- en monitoringsysteem voor ontwikkelingen en trends in de culturele sector. Er zijn op dit moment 42 Europese landen die een (jaarlijkse) bijdrage leveren aan de site. Er wordt door elk land gewerkt met dezelfde *grid*, waardoor de thema's die aan bod komen makkelijk onderling vergelijkbaar zijn. Lisa van Woersem (Boekmanstichting) leverde dit jaar een update van het profiel van Nederland.

In het Compendium wordt uitgebreid aandacht besteed aan de doelstellingen van het cultuurbeleid, de wijze waarop het bestel in elkaar steekt, de wetgeving en de financiële kaders waarbinnen gewerkt wordt. Maar ook actuele beleidsvraagstukken en cultuurparticipatie en –educatie komen uitgebreid aan bod. Het Compendium is in 1998 geïnitieerd door de Raad van Europa in samenwerking met het *European Institute for Comparative Cultural Research (ERICarts)*. Het is een van de instrumenten van CultureWatchEurope, het platform van de Raad van Europa voor uitwisseling van informatie over ontwikkelingen in de kunsten, erfgoed en media.

Jaarlijks komen de auteurs van het Compendium bijeen om kwesties als opzet en inhoud te bespreken. In 2014 was dat op 4 en 5 december in Brussel, in het kader van het Belgische voorzitterschap van het Comité van Ministers van de Raad van Europa. Deelnemers maakten kennis met nieuwe empirische instrumenten, waaronder een set van indicatoren om cultuur en democratie te meten, uitgevoerd door Michael Hoelscher. Ook de Cultuurindex kwam aan de orde, in een presentatie door Lisa van Woersem. Aan het programma was voorts een miniconferentie over de relatie cultuur en democratie toegevoegd.

Samenstelling Raad van Toezicht, bestuur en andere gremia

De Raadsleden worden benoemd voor een periode van drie jaar. Na afloop van deze periode kan de termijn twee keer worden verlengd. De Raad van Toezicht van de Boekmanstichting werd tot en met dit jaar conform de statuten samengesteld op basis van voordrachten. Voordragende instanties zijn: de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Interprovinciaal Overleg, de Nederlandse Museumvereniging, de Federatie Cultuur, de Federatie Nederlandse Vakverenigingen en de Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten. In 2014 deden zich geen mutaties voor. De samenstelling van de Raad van Toezicht was per 31 december 2013 als volgt:

Samenstelling bestuur

Directeur-bestuurder

Adjunct-directeur

Jury Johannes Vermeer Prijs

Erwin Olaf

Alex de Vries, voorzitter (Freelance consultant)

Personeel

Na ruim 28 jaar directeurschap nam Cas Smithuijsen deze zomer afscheid van de Boekmanstichting. Hij werd per 1 juni opgevolgd door Margot Dijkgraaf. Dijkgraaf kreeg ondersteuning van een adjunct-directeur. Deze post werd vanaf 1 augustus vervuld door Marielle Hendriks, al langere tijd rechterhand van Cas Smithuijsen binnen de stichting, met name op het gebied van financiën en projectuitvoering. Na enige maanden kwam Dijkgraaf tot de conclusie dat de werkzaamheden niet aan haar verwachtingen voldeden. Op eigen initiatief vertrok zij daarom per 1 november. Adjunct-directeur Hendriks werd vanaf dat moment waarnemend-directeur en per 1 januari 2015 de nieuwe directeur van de stichting.

Aan het eind van het jaar is afscheid genomen van de projectleider van de Cultuurindex Nederland, Lisa van Woersem. Zij heeft twee jaar lang een cruciale rol gespeeld bij het ontwikkelen van dit nieuwe meetinstrument. Na het opleveren van de website eind 2014 achtte zij de tijd rijp voor een nieuwe stap richting een oude liefde. Vanaf januari 2015 is Van Woersem producent bij Paradiso Melkweg Productiehuis geworden.

Stagiairs

Door omstandigheden moet de stichting al enige jaren een medewerker communicatie ontberen. Daardoor wordt er relatief weinig geïnvesteerd in marketing- en communicatieactiviteiten. Budgettaire beperkingen verhinderen voorsnog uitbreiding van het team op dit vlak. Daarom is sinds oktober een stagiair aangetrokken. Alice Souguir (30, historica en HEAO-communicatie) heeft onder begeleiding van Marielle Hendriks de laatste drie maanden van het jaar de communicatie van de stichting verzorgd.

Ook bij de projecten was ondersteuning gewenst. Frieda Gustavs (18), die na de middelbare school relevante werkervaring in de culturele sector wilde opdoen alvorens zij zal instromen aan het conservatorium, bood zich aan. Gustavs heeft sinds oktober archiefwerk verricht, de fysieke bibliotheekcollectie ontdebeld en diverse verslagen van bijeenkomsten gemaakt.

De omvang van het personeel met een vast of tijdelijk arbeidscontract kwam per 31 december 2014 op 7,9 fte. Zij was als volgt onderverdeeld:

Waarnemend-directeur

Marielle Hendriks (80 procent)

Medewerkers publicaties, onderzoek en projecten

Ineke van Hamersveld (80 procent), Jack van der Leden (40 procent), André Nuchelmans (90 procent), Lisa van Woersem (80 procent)

Informatiespecialisten

Hilde Klein (80 procent, hoofd), Mieke Nooijen (80 procent), Jack van der Leden (40 procent), Elly Andrea (60 procent, administratief medewerkster)

Secretariaatsmedewerkers

Mies van Splunter (100 procent), Marianne Barnier-Spee (60 procent)

Stagiairs en vrijwilligers

Frieda Gustavs (stagiair projectondersteuning, 40 procent, per 1 oktober),
Alice Souguir (stagiair PR & communicatie, 40 procent, per 1 oktober), Sigrid
Philips (vrijwilliger bibliotheek, 20 procent)

Financiën

Financiële positie

Sinds de reorganisatie in de jaren 2012 en 2013 werkt de Boekmanstichting met een gespreid verdienmodel, waarmee de begroting naast de structurele subsidie van het ministerie van OCW wordt aangevuld. Naast additionele middelen, zoals huurinkomsten en incidentele projectsubsidies, waren er dit jaar een aantal boekhoudkundige meevallers. Hierdoor heeft de stichting het jaar tegen de verwachting in positief afgesloten met een exploitatieresultaat van €25.059.

In 2014 ontving de Boekmanstichting van het ministerie van OCW een basissubsidie van €726.500. Daarnaast ontving zij nog een projectsubsidie van €160.000, bestemd voor de Johannes Vermeer Prijs. Aan publieksinkomsten realiseerde de stichting €78.682. Voor projecten ontving zij van diverse particuliere en publieke fondsen respectievelijk een bedrag van €90.000 en €71.585. Tenslotte waren er inkomsten uit verhuur van gedeelten van het pand dat de stichting in eigendom heeft, te weten €29.200.

Publicaties medewerkers

Marilix Beernink

Boekmanblog

- Succesvolle aftrap van Onderzoek in zicht, de geschiedenis van digitalisatie bij Nederlandse musea – door Trilce Navarrete, 13 november.
- Kunstkwartet met Barbara Visser, 24 november.

Margot Dijkgraaf

- ‘Van kunstenaar tot projectontwikkelaar’. In: *Boekman* 101, 40-43.

Ineke van Hamersveld

- ‘Weg met de Mediawet!?: redactioneel’. In: *Boekman* 98, 2-3.
- ‘Het vliegwieleffect van samenwerking in het medialandschap’ (interview met Paul Rutten). In: *Boekman* 98, 96-100.
- ‘Peers to peers: redactioneel’. In: *Boekman* 99, 2-3.
- ‘Een energiek aanzwellende storm: jonge doeners en makers in de culturele sector’. In: *Boekman* 99, 6-12.
- ‘Artistieke talentontwikkeling, een verbrokkeld landschap: redactioneel’. In: *Boekman* 100, 2-3.

- 'Kunst in het hart van het basisonderwijs' (interview met Stéphanie van Tuinen). In: *Boekman* 100, 20-25.
- 'Een wereld apart'. In: *Boekman* 100, 43-49 (met Kim van der Meulen).
- 'Artistiek toptalent: oefenen, oefenen, oefenen?' (interview met Remy Rikers). In: *Boekman* 100, 90-95.
- 'Cultuur, de kunstmest voor vastgoedontwikkeling: redactioneel'. In: *Boekman* 101, 1.

Boekmanblog

- Presentatie media-advies Raad voor Cultuur, 27 februari.
- Verslag expertmeeting 'Vergroten toegankelijkheid muzikaal-theatraal erfgoed' op 9 mei 2014, 25 juni (met Jan Jaap Kassies).

Marielle Hendriks

- 'Toegangspoort tot muzikale magie'. In: *Boekman* 100, 16-19.

Hilde Klein

- 'Europe, it's not a dream, it's not a fortress, fuck borders'. In: *Boekman* 99, 27-30.
- 'Op spitzten door het danstraject'. In: *Boekman* 100, 34-37.

Boekmanblog

- Onderzoek in zicht met Emma Johnson over vriendenverenigingen, 8 december.

Jack van der Leden

- Dossier documenten; Kunst en cultuur bij de publieke omroep. In: *Boekman* 98, 106-110.
- 'Jonge lezers en schrijvers willen groeien'. In: *Boekman* 99, 46-49.
- Dossier documenten; Jongeren en cultuur. In: *Boekman* 99, 86-88.
- 'Literair productiehuis wil keurmerk bieden'. In: *Boekman* 100, 68-69.
- Dossier documenten; Artistieke talentontwikkeling. In: *Boekman* 100, 112-118.
- Dossier documenten; Cultuur als aanjager van gebiedsontwikkeling. Webpublicatie.

Boekmanblog

- Verslag KNAW debat over openbare bibliotheken, 7 oktober.
- Kunstkwartet met Melle Daamen, 22 oktober.
- Boekman Salon: cultureel hergebruik gebouwen, presentatie Boekman 101, 11 december.

André Nuchelmans

- 'Publieke omroepen en digitale platformen'. In: *Boekman* 98, 32-39.
- 'Theater voor en door jongeren'. In: *Boekman* 99, 62-65.
- 'Er gaat niets boven vinyl'. In: *Boekman* 99, 102-103.
(Boekbespreking van *Passion for vinyl: a tribute to all who dig the groove*)

- ‘Brabants toptalent krijgt speelruimte’. In: *Boekman* 100, 86-87.
- ‘Bezorgde boekenliefhebber’. In: *Boekman* 100, 123.
(Boekbespreking van *Te boek! Over boeken en boekenmensen*)
- ‘De nieuwe hype: cultuurclusters! Interview met Zef Hemel, hoogleraar Grootstedelijke vraagstukken’. In: *Boekman* 101, 8-11.

Boekmanblog

- Verslag KNAW debat over talentontwikkeling, 17 april.

Cas Smithuijsen

- ‘Vierde Boekmanlezing: waarom Halina Reijn Avignon bereist, niet Stadskanaal’. In: *Boekman* 100, 96-102.
- ‘Pas herlezen: 35 jaar cultuur: van de buis naar de broekzak’. In: *Boekman* 98, 111-112.
- ‘Een romanticus die vrijheid vindt in muziek’. In: *Boekman* 100, 126-127.
(Boekbespreking van *Reinbert de Leeuw: mens of melodie*)
- Boekbespreking van *How to visit an art museum: tips for a truly rewarding visit*. In: *Boekman* 101, 78-79.
- Bijdrage aan *Cultuurbeleid: digitaal handboek voor de kunst- en cultuursector 2014*. Amsterdam: Reed business.

Lisa van Woersem

- ‘Kunst tussen de bierkratjes’. In: *Boekman* 99, 13-15.
- ‘Experimenteren bij Kunstbende’. In: *Boekman* 100, 50-51.
- *The Netherlands : country profile*. Webpublicatie

Boekmanblog

- Verslag Boekmandebat: cultuur bij de publieke omroep en presentatie Boekman 98: Afstemmen op Cultuur – Publieke Omroep in een crossmediaal landschap, 15 april.

Activiteiten medewerkers

Ineke van Hamersveld

- Was lid van de redactieraad Context Without Walls, een serie publicaties over de positie en interpretatie van niet-Westerse kunst en kunstenaars, uitgeverij Valiz, Amsterdam.

André Nuchelmans

- Gaf een presentatie op IASPM/EUR conferentie A long way to the top, 6 en 7 november aan de Erasmus Universiteit Rotterdam samen met Lisa van Woersem over de Cultuurindex Nederland en de popmuzieksector. Tevens een inleiding over de geschiedenis van het popmuziekbeleid in Nederland voor de sessie Rotterdam and pop policy.

Cas Smithuijsen

- Overleg met Ericarts en ECF over Europese cultuurstatistieken, 28 januari.
- Debat over Stemwijzers ingeleid bij Spui25, 13 maart.
- Bijeenkomst over culturele conventies van de UNESCO bij de Reinwardt Academie, 20 mei.
- Diversie presentaties over de Cultuurindex Nederland, zoals bij de Vereniging Openbare Bibliotheken (VOB), 12 juni.
- Deelname LKCA conferentie, 20 juni.
- Voerde op 16 juli als lid van de promotiecommissie oppositie bij de promotie van Lien de Cang aan de Vrije Universiteit Brussel. Zij verdedigde haar dissertatie met als titel *Democratisering van de luxe? Visievorming over het muziek- en publieksbeleid aan het Belgisch Nationaal Instituut voor Radio-Omroep (NIR) in het pretelevisionaire tijdperk 1930-1940 en 1944-1953*.
- Diverse vergaderingen Commissie Vlaanderen-Nederland, Vereniging Rembrandt, Stibbe, NWO en CLICK, Stichting Khardiev.

Lisa van Woersem

- Gaf een presentatie over de Cultuurindex Nederland tijdens de jaarlijkse bijeenkomst van het *Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe* in Brussel op 4 en 5 december.

Bestuursactiviteiten medewerkers

Ineke van Hamersveld

- Geassocieerd lid van ERICarts, board member.

Marielle Hendriks

- Voorzitter bestuur van Kindercentrum Hansje Stoffel in Delft (tot 16 november 2014).
- Voorzitter bestuur Stichting Vrienden van de Academy of Vocal Arts in Den Haag.

Hilde Klein

- Lid Werkgroep Speciale Wetenschappelijke Bibliotheken (WSWB).
- Lid klankbordgroep 'Wikipedians in Special Residence'- project via WSWB.
- Lid Overleg Kunst(historische) Bibliotheken Nederland (OKBN).
- Lid bestuur Oranje Nassau Kazerne (ONK), Rijksmonument Amsterdam.
- Lid bestuur Amsterdams Informatie Netwerk (AIN).
- Lid bestuur afdeling Onderwijs & Onderzoek Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Informatieprofessionals (KNVI).

Cas Smithuijsen

- Lid adviescommissie cultuurfonds van de Bank Nederlandse Gemeenten.
- Lid Commissie Vlaanderen-Nederland.
- Lid van de Themagroep Conventies van de Nationale Unesco Commissie.
- Lid bestuur van de Vereniging Rembrandt.
- Lid bestuur stichting Khardzhiev.
- Lid Gebiedsbestuur Geesteswetenschappen NWO.
- Lid bestuur CLICK-nl